

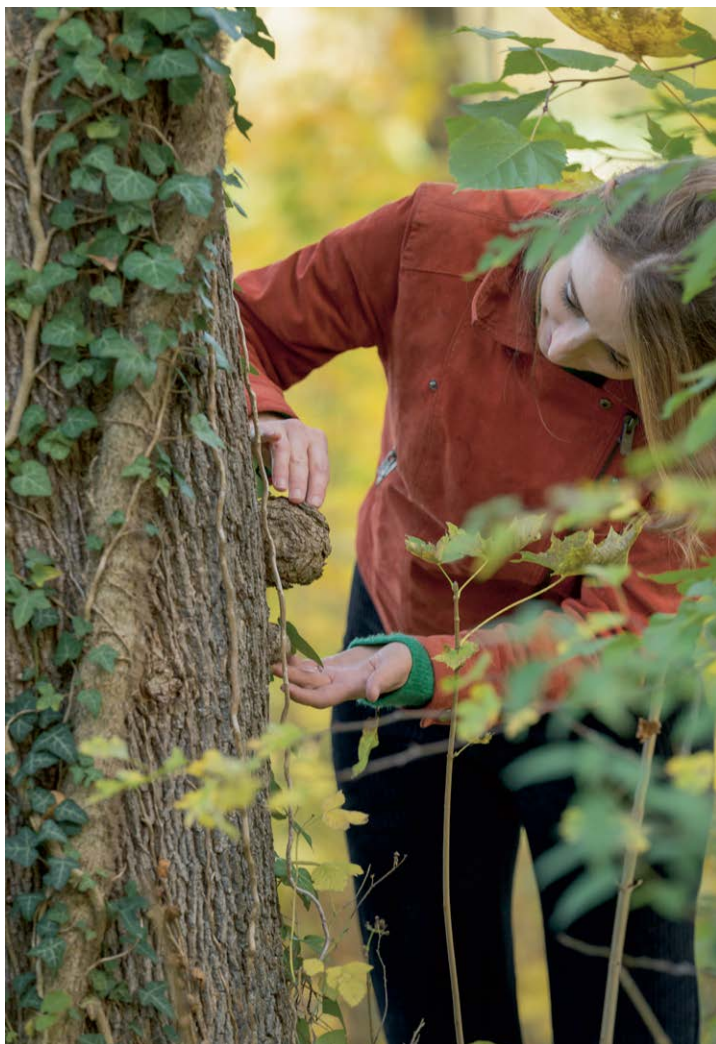
Puur natuur

Als kind klom Mirjam Withaar in bomen, verzamelde ze stenen en kon ze uren naar bomen en planten kijken. In bomen klimmen doet ze [bijna] niet meer, maar het verzamelen en observeren van de natuur is ze altijd blijven doen. De creatieve ideeën die ze hierdoor krijgt, verwerkt ze in haar natuurlijke, organische wandobjecten van vilt.

TEKST ESTHER DERKS FOTO'S TRUI HEINHUIS

Tijdens haar studie aan de St. Joost kunstacademie in Breda hield Mirjam zich vooral bezig met keramiek. Toen ze tegen het eind van haar opleiding in aanraking kwam met vilt, wilde ze niets anders meer. Ze was verliefd op de zachte wol, het ambachtelijk werken met water en zeep en de structuur die de wol aan haar creaties gaf. Vilt is vermoedelijk de eerste vorm van textiel die door de mens werd vervaardigd. De oudste bewaarde viltresten dateren van ongeveer 6500 voor Christus. Er worden twee verschillende manieren van vilten onderscheiden: natvilten en naaldvilten. Mirjam heeft zich bekwaamd in natvilten. "Werken met vilt is puur, want je werkt met natuurlijke producten. Ik maak alles met mijn blote handen en er komt geen computer aan te pas", zegt ze. "Het maakt mij gelukkig wanneer ik iets moois in mijn handen zie ontstaan." In 2018 startte Mirjam haar eigen bedrijf als viltkunstenaar. Sinds twee jaar heeft ze haar atelier in Het Werkgebouw in Maastricht.

Kinderlijke verwondering

De natuur is de grote inspiratiebron voor Mirjam. Tijdens wandelingen door de Limburgse en Belgische bossen wordt haar aandacht getrokken door verschillende vormen en structuren. Een mooi gevormd blad, een robuuste boomstam of details van bladnerven en schimmeldraden. "Het gaat mij niet om de afstand die ik afleg, maar om de dingen die ik zie", benadrukt Mirjam. "Wandelen is voor mij een ontdekkingsstocht. Het bos heeft verscholen hoekjes en overwoekerde padjes. Dat verrassingselement vind ik leuk. Wat zal ik aantreffen achter die boom of als ik dat pad insla? Ik verwonder me graag over wat ik zie. Dat deed ik als kind al. Dan keek ik naar de zonnebloemen die ik in de tuin had geplant en fantaseerde ik dat ik heel klein was en onder de bloemen doorwandelde. Die kinderlijke verwondering koester ik. Ga maar eens op een plek zitten in het bos en kijk wat er om je heen gebeurt. Op de grond en tussen de bomen. Je zult versteld staan van de variatie in kleuren en vormen, van de geluiden en de aanwezigheid van dieren en insecten."

Natvilten

Bij het natvilten gebruikt Mirjam wol, warm water, olijfzeep, noppenfolie en een antislipmat. Op het noppenfolie legt ze stukken wol op elkaar. Wanneer ze de gewenste dikte heeft bereikt, maakt ze de wol nat met water en zeep. Het geheel dekt ze af met het antislipmatje, want de wol heeft in het begin nog een losse structuur. Het matje zorgt ervoor dat de wol niet uit elkaar gewreven wordt als ze met het vilten begint. "Met het warme water en de zeep wrijf ik de wol tot een geheel", legt Mirjam uit. "Door de wrijving haken de vezels van de wol in elkaar. Hoe langer je wrijft, hoe compacter de stof wordt. De wol wordt steeds steviger naarmate het meer in elkaar wordt gedrukt. Uiteindelijk ga ik ermee rollen, kneden en smijten om de gewenste vorm en structuur te krijgen. Ik vind het heerlijk om zo actief met mijn werk bezig te zijn. Ik kan er mijn emoties in kwijt." Door het proces krimpt de wol. Hetzelfde gebeurt met een wollen trui die je te heet wast. Ook dan krimpt de wol doordat de vezels in elkaar zijn gaan haken.

De tijd stilzetten

Mirjam wandelt vaak langzaam om goed te observeren en hurkt regelmatig om iets van dichtbij te bestuderen. In een schetsboek tekent ze wat ze ziet of ze neemt foto's die ze later in haar atelier hangt ter inspiratie. In haar atelier ligt een bonte verzameling stenen, mossen en schriften vol gedroogde bladeren. "De natuur verandert constant. Dezelfde plek in het bos ziet er ieder seizoen weer anders uit. Het kan zelfs verschillen per dag", zegt Mirjam. "De vergankelijkheid van alles wat groeit en leeft, leg ik vast in mijn werk, waardoor het tijdloos wordt. Op die manier vang ik herfstkleuren en stagneer ik het proces van verval. Opeens krijg je alle tijd om te kijken naar een grillig gat in een herfstblad of korstmos op een dode boomstam."

Driedimensionaal

De kunstwerken van Mirjam zijn niet alleen om naar te kijken. De kunstenaar daagt mensen uit om ze ook aan te raken. "Door gebruik te maken van verschillende vilttechnieken ontstaan er verschillende structuren en reliëf. Dat kun je zien, maar ook voelen. Een kunstwerk kan zelfs zoveel lagen bevatten dat het een driedimensionaal kunstobject wordt." Voor het creëren van een stuk boomschors gebruikt de kunstenaar veel viltlagen op elkaar. Het object wordt dan zo dik dat je het ergens kunt neerzetten en er omheen kunt lopen. "Op die manier maak ik ook boomwortels die ik rond heb gevilt", legt ze uit. "Door ijzerdraad aan de achterkant van een vilten herfstblad te verwerken, krijgt zo'n kunstwerk ook een driedimensionale dimensie. Je kunt kiezen of je het kunstwerk plat aan de muur hangt of dat er een bolling of vouw inzit, zoals de meeste bladeren in het echt hebben. Het kunstwerk komt dan nog meer tot leven."

Verschillende structuren

Naast merinowol maakt Mirjam zoveel mogelijk gebruik van wol van schapenboerderijen uit de omgeving. Van een kinderboerderij in de buurt krijgt ze soms alpacawol. Deze wol maakt ze eerst schoon, voordat ze ermee gaat werken. Meestal kamt Mirjam de wol, zodat de haren dezelfde richting opstaan. Het is dan gemakkelijker om er vilt van te maken en de stof wordt sterker doordat de vezels goed in elkaar grijpen. "Als ik het niet kam, dan kost het meer kracht om het te vilten, maar dan krijgt de stof wel een robuuster uiterlijk. Ik kies hier bewust voor als ik mijn werk een bepaalde uitstraling wil geven." Af en toe verwerkt Mirjam andere stoffen in het vilt voor een bepaalde structuur. "Ik gebruik bijvoorbeeld zijde, vlas en viscose. Dit geeft krulletjes op de wol, waardoor er mooie variaties ontstaan." Het gebruik van natuurlijke textielsoorten en zijde bij natvilten wordt nuno vilten genoemd. Door de wol op het textiel of de zijde te vilten, trekken de vezels van de wol door de andere stof heen.

Multifunctioneel

Naast dat haar kunstwerken prachtig zijn om naar te kijken, zijn de vilten werken ook functioneel. Een groot vilten oppervlak aan de muur werkt geluiddempend. "De akoestiek in een galmende ruimte wordt beter doordat het vilt geluid absorbeert", legt Mirjam uit. "De achterkant van mijn kunstwerken bekleed ik met kurk, zodat het geheel steviger wordt en nog meer het geluid dempt." Grote vilten kunstwerken of een aantal kleine kunstwerken bij elkaar hebben zowel een artistieke als praktische functie in restaurants, kantoorgebouwen en woonkamers. Vilt wordt om die reden ook gebruikt in de muziekindustrie als geluidsdemper, bijvoorbeeld bij het dempen van de snaren in een piano. "Daarnaast is vilt brandwerend en water- en vuilafstotend door de natuurlijke vetlaag op het materiaal", weet Mirjam.

Kleurenpalet

De ene keer volgt Mirjam letterlijk het voorbeeld van een blad met een mooie bladnerf dat ze in het bos heeft gevonden. Een andere keer maakt ze een werk puur op gevoel. Dan maakt ze spontaan een scheur of gat in het blad, alsof het bijna uit elkaar valt. "Ondanks dat ik het kunstwerk met mijn handen stuur, is het voor mij altijd een verrassing hoe het eindresultaat eruit zal zien. Hoe de kleur uitkomt en hoe de wol reageert", vertelt Mirjam. Sinds kort onderzoekt de kunstenares hoe de wol zelf kan kleuren op een duurzame manier. Dat kan bijvoorbeeld met kurkuma, uenschillen, avocado-pitten en planten met een sterk pigment, zoals meekrap, gele kamille en saffloer. Witte uien kleuren de wol geelbruin en rode uien zorgen voor een rode kleur. Een avocadopit kleurt de stof roze. "Door de wol over elkaar heen te vilten, lukt het een beetje om kleuren te mengen en nieuwe kleuren te creëren."

Kunst op maat

Mirjam creëert in haar atelier autonome werken en ze werkt in opdracht. "Dan maak ik een kunstwerk op maat dat aansluit bij de wensen van de klant. Soms kom ik bij de mensen thuis om te kijken en te bespreken wat in hun woning mooi aan de muur staat." Via haar website verkoopt Mirjam haar kunst. Je vindt er vilten woonaccessoires zoals onderzettafels, plaatsmats en een DIY-pakket waarmee je zelf iets van vilt kunt maken. Tot en met 31 oktober zijn de kunstwerken van Mirjam te zien in Galerie Kunstlokaal Kerkrade. Houd voor meer exposities, workshops en masterclasses de website in de gaten: mirjamwithaar.com.

Workshops en masterclasses

Om haar handen wat te sparen van het vele zeepwater, gebruikt Mirjam soms een schuurmachine die ze aan de onderkant beplakt met foam. De trilling van het apparaat zorgt ervoor dat de wol wordt samengestampt. "Dat is handig wanneer ik met een groot kunstwerk bezig ben.

Bijvoorbeeld toen ik een blad maakte van een paar meter lang. Dit werk hangt nu in de galerie Kunstlokaal in Kerkrade."

Om haar enthousiasme en kennis met anderen te delen, geeft Mirjam workshops en masterclasses. Dit doet ze in haar atelier, op scholen, op locatie bij mensen thuis of op een locatie voor een bedrijfsuitje. Afgelopen september gaf ze met kunstenares Sarah van Rossem twee masterclasses in de tuinen van Trompenburg in Rotterdam.

"Ik vind het een leuke afwisseling en door met mensen samen te vilten, word ik weer op nieuwe ideeën gebracht", zegt Mirjam.

"Ook de samenwerking met andere kunstenaars werkt inspirerend." ❁